

DEKLARACIJA

prvog Hrvatskog ruralnog parlamenta

održanog u Belom Manastiru 16.-18. travnja 2015.

PRVI HRVATSKI
RURALNI PARLAMENT

Ova deklaracija sadrži poruke i prijedloge koje udruge, stručne i znanstvene organizacije koje se bave ruralnim razvojem, LAG-ovi, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, jedinice lokalne samouprave, mikro-, mali i srednji poduzetnici, obrtnici i drugi dionici ruralnog razvoja u Hrvatskoj okupljeni na prvom Hrvatskom ruralnom parlamentu upućuju donositeljima odluka na europskoj, nacionalnoj i na regionalnim razinama.

Imajući u vidu probleme s kojima su suočena ruralna područja Hrvatske:

- smanjenje broja stanovnika, a posebno odljev mladog stanovništva,
- neravnomjernu razvijenost i kontinuirano razvojno zaostajanje ruralnog područja,
- sve veću razliku u kvaliteti života između ruralnih i urbanih / urbaniziranih područja,
- neiskorišteno poljoprivredno zemljište i rascjepkan poljoprivredni posjed,
- neprepoznate, zanemarene, zapuštene i nepovezane razvojne resurse ruralnog prostora,

polazeći od ocjene da ruralni razvoj nije sveobuhvatno i dovoljno kvalitetno pozicioniran u okviru gospodarskog i društvenog razvoja Hrvatske – u politikama, strategijama, programima i propisima

te od potrebe da se rješavanju problema zadržavanja mladih u ruralnom prostoru pristupi sustavno i koordinirano, uz ohrabrivanje kreativnih pristupa zapošljavanju i uklanjanje prepreka na svim razinama,

zalažemo se za sljedeće ključne pomake:

- osiguranje međusektorske suradnje i partnerstva u procesima odlučivanja na svim razinama,
- uvažavanje razlika u potrebama, stanju i razvojnim potencijalima ruralnih prostora Hrvatske pri rješavanju pitanja ruralnog razvoja
- osiguranje stalne pomoći i podrške za razvoj sposobnosti dionika ruralnog razvoja za aktivno uključivanje u procese osmišljavanja i provedbe lokalnih razvojnih planova i strategija.

Rješenje zapošljavanja mlađeg stanovništva u ruralnom prostoru treba tražiti na područjima novih djelatnosti koje se snažno oslanjaju na lokalne potencijale uključujući lokalnu radnu snagu, lokalni kulturni identitet, tradiciju, resurse i potrebe zajednice. Široke mogućnosti pružaju područja ekološke ekonomije, informacijskih tehnologija, društvenih inovacija, kreativnih i kulturnih industrija koja nude zaposlenost lokalnog karaktera, motiviraju primjenu svježih zamisli i pristupa te otvaraju prostor za afirmaciju mladih talenata. Treba razviti sustave podrške koji će osigurati kvalitetnu međusektorsku suradnju, trajnu interdisciplinarnu komunikaciju i praksu te zagovaranjem, edukacijom i uspostavom namjenskih fondova ohrabrivati inicijative i podupirati socijalne inovacije.

Programe obrazovanja na svim razinama treba unapređivati unošenjem inovativnosti, kreativnost i širine, zagovaranjem odgovornosti prema zajednici, mijenjanjem stava o različitim oblicima rada poput samozapošljavanja, volontiranja i aktivizma, motiviranjem na cjeloživotno učenje, dodatno obrazovanje i prekvalificiranje. U svim skupinama stanovništva treba poticati zanimanje za humane, socijalno-gospodarske, ekološke i povijesno-kulturne značajke ruralnog prostora Hrvatske.

U poljoprivredi i turizmu prednost treba dati kvaliteti pred kvantitetom, orijentirati se na lokalnu prepoznatljivost (brendiranje), eko-proizvodnju hrane, domaće sezonske jelovnike, kratke putove opskrbe te dobar odnos, razvijenu komunikaciju i uzajamno povjerenje proizvođača i potrošača. Turizam u ruralnom području treba postati cjelogodišnja djelatnost, a na seoskom gospodarstvu je dobrodošla dopunska djelatnost. Treba poticati razvoj kreativnog poduzetničkog marketinga uz korištenje društvenih mreža i suvremenih tehnologija, umrežavanje i razvoj osmišljenih zajedničkih destinacija kako bi se postigla gustoća i raznovrsnost usluge. Malim pružateljima turističkih usluga treba osigurati sustavnu podršku na području umrežavanja, klasterizacije i promocije.

Učinkovito korištenje energije i proizvodnja energije iz obnovljivih izvora moraju postati važan izvor prihoda ruralnih zajednica. Vezuju se uz poljoprivrednu proizvodnju i ruralni turizam, nude mogućnost zapošljavanja, doprinose diverzifikaciji zanimanja, borbi protiv klimatskih promjena i energetske sigurnosti.

Korištenje informacijskih tehnologija smanjuju razlike u kvaliteti života između ruralnog i urbanog prostora, uklanja prepreke mobilnosti mladih, omogućuje uspostavljanje novih poslovnih odnosa, smanjuje potrebu za posredničkom uslugom i otvara široke mogućnosti e-edukacije. Treba čim prije osigurati cjelovite uvjete za korištenje širokog raspona IT mogućnosti uključujući sustavnu obuku stanovnika ruralne Hrvatske.

Različiti oblici formalnog i neformalnog povezivanja uključujući **međusektorska partnerstva i inicijative na lokalnoj, sub-regionalnoj i regionalnoj razini** imat će sve važniju ulogu u uključivanju svih dijelova društva u kretanje prema održivom razvoju uz poticanje inovativnih gospodarskih djelatnosti, diverzifikaciju radnih mjesta i iniciranje novih oblika zapošljavanja u skladu s lokalnim potrebama i tehnološkim mogućnostima te vodeći računa o društveno marginaliziranim osobama.

Kroz **razvoj kojeg vodi zajednica (CLLD)**, novi obrazac lokalnog, ruralnog, gradskog i prigradskog razvoja određen u okviru kohezijske politike 2014. – 2020., lokalna zajednica dobiva na važnosti kao pokretač promjena. Nastavlja se i jača uloga lokalnih razvojnih grupa - LAG-ova uz mogućnost korištenja strukturnih i investicijskih fondova EU za lokalni razvoj. Otvaraju se nove mogućnosti kvalitetnog zajedništva grada i njegove ruralne okolice što uključuje i mogućnost novih poslova i zaposlenja uz korištenje više europskih fondova. Prema nacionalnom Programu ruralnog razvoja, razvoj ruralne Hrvatske izravno se oslanja samo na Poljoprivredni i Ribarski fond. Vlada RH bi trebala osigurati potpuniju provedbu pristupa CLLD u drugom dijelu ovog razvojnog razdoblja.

Na svim područjima razvoja koja su razmatrana na prvom Hrvatskom ruralnom parlamentu istaknuta je **potreba za stjecanjem znanja i vještina potrebnih za razvoj ruralnog prostora**. Kako bi se osiguralo kontinuirano jačanje sposobnosti svih dionika ruralnog razvoja na svim razinama, ne samo na lokalnoj, u taj zahtjevni proces treba uključiti pružatelje usluge iz sva tri sektora te istodobno poticati njihovu stalnu izobrazbu i usavršavanje.

Stalan doprinos akademske zajednice neophodan je za rješavanje problema razvoja ruralnih područja. Kako bi taj doprinos rezultirao praktičnim pomacima i rješenjima, potrebno je kurikulume visokoškolske nastave obogaćivati potrebnim znanjima, sposobnostima i vještinama mladih za život u ruralnim područjima, terenski rad, razvoj praktičnih sposobnosti i vezu s lokalnim strukturama; ciljeve istraživanja usmjeriti na ključne probleme ruralnih područja te stvarati “baze znanja” o ruralnim područjima i ruralnom razvoju otvorene širokom krugu korisnika.